

неговата поведенска линия не е самостоятелна, а е стереотипизирана, т. е. когато маса от неговите единоверци също (по същите причини) няма алтернатива за поведение, освен съобразеното със ситуативната доминанта. В такива случаи извършеното от правоверния и неговите братя по вяра и съдба не се възприема като грях и не трябва психически да се преживява в един драстичен самоосъдителен и изкупителен маниер на авторефлексивност и автоперцептивност от подобен субект. Тъкмо възстановяването на баланса между силите и факторите, определящи и социалното, и персоналното проявление на отделния човек, след време може да му позволи съвсем спокойно, без всякакви угризения на съвестта да се върне към законосъобразното поведение, към възстановяване на ортодоксално канонизирания еталон на светоотношение и практическа изява.

Разбира се, инфилтрацията и интерференцията на „такията“ в масовопсихичните и във всекидневните реалии на циганите са били продължителен и сложен процес. Още повече че те имат своите проекции в поведенските нагласи и мотивационни стереотипи и на ромите християни. Именно синкретизмът на циганската религиозност, съпроводен с тоталната тавтологичност на екзистенциалната проблематика и при християни, и при мюсюлмани, е обусловил по един дискретен и подсъзнателен начин да се използват определени интерпретативни матрици от едната или другата конфесия, които могат да работят ефективно и „по съвместителство“ за циганската кауза.

Присъствието на характеристика „крадливи“ в автопортрета на ромите (макар и на много по-нисшестояща позиция) едва ли е отражение и продукт на действителна морална самокритичност и нравствен ригоризъм. То има по-скоро други, инструментални функции. От една страна, то е начин за определен рефлексивно-перцептивен консенсус с представителите на другите етноси по нещо, което е аксиоматично, очевадно и не търпи каквито и да са съмнения и отрицания за наличността си. Нещо повече, с акта на признаването му би се издигнал и рейтингът на моралната авторефлексивност и автоперцептивност на ромите, т. е. би се демонстрирало, че не всички са „от един дол дренки“, а има сред тях и съзнателни хора, които без всякакви задни помисли оценяват адекватно ситуацията.